

VÖRÖS RÉKA  
**A Kisfaludy-effektus**

Béla 23 évesen, az egyetem kapuján frissen kilépve toppant be hozzánk, hetedikes gimnazistákhoz. Ő lett következő hat évünk rettegve imádott matektanára, a Matix.

Mi volt a titka? Sokszor próbáltam megfejteni, vagy inkább megfogalmazni, miért volt az, hogy jó- és rossz tanuló egyaránt csüngött a szavain és meg akart felelni neki? Máig visszacseng, amikor azt mondta ifjonti hévvel, hogy „előttem nem ember az, aki a könnyebb utat választja”. Értette ezt feladatmegoldásra matematikában, és azon túl is, a maga végzetes megfogalmazásában. Gyakran rajtakapom magam ma is, hogy röstellkedve – hogy az egyszerűbb megoldást akartam választani – elindulok a göröngyösebb, a nehezebb úton.

Még a vicceit is némi erőfeszítés árán lehetett csak fogyasztani. De akkor nagyon. Több évvel később egy szakbarbár orvostanhallgató társaságban, bosszúból elsütöttem az egyiket. Ha már lúd, legyen kövér. Én sem értem a katéterizációs anesztéziomániákus depresszológját, ők se értsék az  $e^x$  viccet. „Két függvény találkozik egy keskeny pallón. Mondja foghíjról odavetve az egyik: „Addig deriválalak, míg nulla nem leszel”, mire a másik: „Ha, ha, ha, én  $e^x$  vagyok”. Értelmezés: ez a függvény soha nem lesz nulla, bármit csinálunk vele. Hát nem egyszerű?

Ő volt az, aki megtanította nekünk a *Székely himnusz*t az esti tábortűz körül, az egyik szeptemberi matektáborban. A szüleink, miközben nyugodtan bóbiskoltak otthon, hogy jó kezekben vagyunk, fejenként kaphattak volna tíz-tizenöt év börtönt ezért az „apróságért”. Ugyanabban az évben történt a táborban, hogy Imre Enikő szerelmi bánatában minden előzetes bejelentés nélkül elbandukolt a fenyves rengetegbe, és már expedíciót indítottunk a keresésére – attól tartva, hogy megette egy medve –, amikor előkerült egy régi mordállyal a kezében, mondván, hogy most találta az erdőben. Na, Bélának ezzel lett adva a lecke a nyolcavas évek Erdélyében rendszeren... Azt hittük, ezzel vége is van tábornak, tűz-

nek, nótának, mindennek. De nem. Továbbra is minden ősszel felpakolta az egész évben gondosan cserzett, „hétpróbát kiállt” csapatát, és kivitte a vadonba tanulni kitarást, versenyszellemet, matematikát.

Imádott harcolni a szélmalomokkal, és a szürke árnyalataihoz semmi, de semmi érzéke sem volt. Fehér és fekete. Ennyi.

Egy tantestületi ülésen megbírálták a módszereit, nevelési elveit túl szögletesnek, keménynek ítélték, pedig olyan 25–30 évvel előbbre járt a koránál, most már tisztán látom. Ő szembeszállt velük, szenvedélyesen, szépen, majd bánatában jól berúgott, és ahogy hazafelé dülöngélt a kocsmából, megállt egy családi ház előtt, és mérgében jól hozzávágta a táskáját az ablakhoz, ami röpítýára tört. Amikor a házból kirentott egy dühös, nagydarab férfi, megszepepent, jóformán ki is józanodott, mindent bevallott, megígért: üvegcserét, javítást, de a férfi elvette a táskáját zálogul, biztos, ami biztos. Matix soha nem tudta meg, hogy az a ház a nagymamám háza volt, a nagydarab férfi pedig a nagybátyám. Sokáig én sem tudhattam meg. Anyuék hosszan hókusz-pókuszoltak, hogy a tanár tekintélyével ugyan mi lesz, ha a diákja megtudja, hogy így kirúgott a hámból. Na, de ne szaladjunk előre.

Hogy derült ki, hogy az éjjeli korbély táskája pont az én matektanáromé? Úgy, hogy a család végül belenézett a táskába, mert a gazdája csak nem akart jelentkezni, és megtalálták benne a sok félig kijavított matek dolgozatot, többek között az enyémet. Ha meggondolom, hogy mi meg az osztállyal vártuk az eredményt, és az csak nem érkezett... Patthelyzet volt ez a javából, amit végül Apu oldott meg a rá jellemző stílusossággal. Mikulás napja éppen kapóra jött, így berakta a táskát egy nagy zsákba, tett mellé egy jó nagy virgácsot, és bevitte az iskola portájára a tanár úrnak címezve – mint névtelen Mikulás csomagot. Így – és reményeink feletti jó jegyekkel – végződött az incidens. A családnak maradt az üvegezés költsége és a sztori.

Ő volt hát Kisfaludy Béla, aki érettségi előtt, az utolsó matekórán felvagdosta a kék köpenyét, amelyet hat éven át hordott – hogy védje a ruháját a krétaportól –, és mindannyian kaptunk egy darabot belőle. Több évfolyamot nem vállalt.